

РЕЦЕНЗИЯ

от професор д.с.н. Цветан Първанов Давидков
глава

на дисертационния труд на докторант Здравка Иванова Андонова

УПРАВЛЕНИЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ КОМУНИКАЦИИ В УСЛОВИЯ НА КРИЗА (на примера на политически партии в България)

Основание за рецензията: Заповед РД № 38-126 / 09-02.2018 г. на
Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Представеният текст е дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен ДОКТОР по професионално направление 3.7 Администрация и управление (Социално управление). Научен ръководител: проф. д.с.н. Ц. Давидков)

Кратко представяне. Кандидатът е редовен докторант към катедра СТОПАНСКО УПРАВЛЕНИЕ. Г-жа Здравка Андонова е изпълнила всички ангажименти по учебния план в срок и е отчислена с право на защита. Г-жа З. Андонова е завършила специалност „Връзки с обществеността“ (СУ, ФЖМК, 2009; бакалавър) и „Бизнес администрация – РЧР“ (СУ, СтФ, 2012, магистър). Има богата професионална практика в медиите и сериозни специализации.

Структурна характеристика на дисертационния труд. Рецензираният текст е с обем 243 печатни страници. Структуриран е, както следва: Увод (с. 3-6); първа част – ТЕОРЕТИЧНИ КООРДИНАТИ (7-80); втора част – ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО (81-101); трета част – РЕЗУЛТАТИ. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ. ПРЕПОРЪКИ (102-167); Заключение (168-169); приноси и списък на публикациите, свързани с дисертационния труд (170); резюме (171-176); информационни източници (177-185); приложения (186-243). Структурата е типична за дисертационен труд на това равнище и дава

възможност за пълноценно разгръщане и представяне на съдържанието.

Представяне и оценка на текста.

В *Увода* са налице, както следва: контекст / актуалност, обект и предмет; цели / задачи / теза на изследването. Тези ориентири дават начална представа за намеренията на авторката и основната насоченост на работата. Дефинираните цели са ясни (с. 3). Задачите също са дефинирани разбираемо (с. 4).

Първата глава – ТЕОРЕТИЧНИ КООРДИНАТИ – включва следните раздели: система на комуникации в организацията (7-20); система на комуникации на политическа партия (21-29); система за кризисни комуникации на организацията (29-46); ефективна кризисна комуникация на политическа организация (46-48); модели за комуникация на организацията в условията на криза (48-65); модели за комуникация на организацията в условията на криза, които залагат на нови технологии (66-74); работен модел за ефективна кризисна комуникация на политически партии (75-80). Логиката на тази глава е очертана по линията: комуникация (в организацията) – специфика предвид характера на организацията (политическа партия) – кризисна комуникация (със специфика в изследваните организации) – ефективна („добра“, „нормативна“) кризисна комуникация. В опит да се изгради цялостна / систематична представа за разглежданото явление, така формираното понятие за ефективна комуникация по време на криза се „среща“ с налични модели за комуникация на организациите в условия на криза. Това е една от силните страни на текста – идентифицирани са различни модели, вкл. такива, които поставят акцент върху новите технологии. Въз основа на оценка на съществуващите модели е синтезиран / обоснован работен модел, въз основа на който е разгърната по-нататъшната изследователска стратегия (с. 75 и сл.). Чрез модела вниманието се насочва към комуникацията „преди – при – след“ криза (с. 76-78).¹ Моделът обхваща (комуникацията с) вътрешните и външните публики; опонентите; медиите; отчитат се различни канали на комуникация, вкл. социални медии.

---

¹ Предвид ограниченията на изследването, моделът се използва частично.

Във *втора глава* – ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО - (с. 81 и сл.) се заявяват ограниченията на проучването (с. 81) и изследователската теза: „политическите партии в България нямат система за добро управление² на комуникацията по време на криза и не успяват да водят ефективна комуникация. Основният проблем е отсъствието на целенасочена (добра) подготовка и план за управление на кризисната комуникация.“ (с. 82) *Обект* на изследване са партиите ГЕРБ и БСП, които „нерядко имат проблеми, попадат под риск от загуба на доверие и дори предсрочно падат от власт“ (с. 81) Формулирани са 5 *изследователски въпроса* – с. 82 и сл. (от гледна точка на проучването те функционират като понятийни индикатори и структурно заемат мястото на възможни хипотези). Положителна оценка заслужава фактът, че още при формулирането на изследователските въпроси авторката ясно посочва при какви обстоятелства / резултати ще се приеме, че отговорът е положителен – по този начин се трасира връзката между изследователските въпроси и инструментите за набиране на необходимите първични емпирични данни. Логично следва въпросник (чрез него изследователят изяснява стратегията на научното дирене) за набиране на тези данни (с. 88 и сл.) с уточнения към основните въпроси и посочване на основен и допълнителен източник на информация – това са експерти и вътрешни за съответната политическа структура лица. При следваща итерация (стъпка) се обосновава въпросник, който се използва на терен (с. 95 и сл.). Авторката е провела 30 интервюта, разпределени равномерно за двата изследвани политически субекта. Изследването има *предимно качествен характер*.

В края на тази част (с. 100) авторката посочва основни ориентири относно интерпретирането на резултатите с оглед доказването на заявената теза. Тук съществено е твърдението, че отделните индикатори имат различна тежест за доказване / отхвърляне на изследователската теза. (100)

Цялостната ми оценка за втора глава е положителна.

В третата глава – РЕЗУЛТАТИ. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ. ПРЕПОРЪКИ - се представят и интерпретират резултатите от проучването.

---

² Под *добро управление* авторката разбира „добре организирано взаимодействие между подготвени структури (звена, лица), които работят по предварително разписан, но гъвкав модел за управление на кризисната комуникация с план за действие...“ (с. 82).

Авторката структурира представянето на резултатите, както следва (с. 102 и сл.): резюме на емпиричните резултати – по емпирични индикатори / партии / изследователски въпрос (понятиен индикатор); следват сравнения в табличен вид и първични обобщения / изводи; на следваща стъпка са дадени още по-обобщени изводи и препоръки за всеки от политическите субекти (вж. с. 116-118) – в табличен вид и с текстов коментар. Този начин на представяне на резултатите дава възможност да се продължи / следва логиката, заложената във втора глава. При все че визуално текстът е „доста табличен“, от това анализът не страда.

Следвайки описания начин на представяне, анализ и интерпретиране на резултатите, авторката стига до сумиране на основните изводи и препоръки (с. 156 и сл.) Заслужава положителна оценка фактът, че въз основа на проведеното проучване г-жа Здравка Андонова поставя на проверка работен модел и прави обосновани стъпки за неговото развитие (с. 160 и сл.).

В заключението (168-169) са обобщени резултатите. Следва резюме (171-176), в което в сбита структурирана форма е представено най-същественото от дисертационното изследване).

Корпусът на *информационните източници* наброява 174 позиции (65 източника са на български език; 108 – на английски; 1 – на френски). Налице са както източници от монографичен тип, така също изследвания, статии в научна периодика и др. В своята съвкупност тези източници са солидна основа за разработване на избраната тема. Същевременно те показват добра информираност на авторката.

Казаното по-горе дава основания да се направят следните изводи:

- Текстът е актуален и навременен – свързан със съвременна недостатъчно изследвана обществено-политическа практика; има ясни управленски координати.
- Налице е текст, който отговаря на изискванията за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен ДОКТОР.

- Авторката е извършила значителна проучвателна и изследователска работа и показва умения за успешно самостоятелно реализиране на изследователска стратегия.³
- Заявените задачи са изпълнени. Целите са постигнати.

Като научен ръководител мога да споделя, че с г-жа З. Андонова се работи приятно и предсказуемо.⁴ Съвместната ни работа по време на нейната докторантура затвърди впечатленията ми, че тя е добре организиран и целенасочен човек, с пъргав ум и голям потенциал. Професията ѝ дава възможност да общува с широк кръг публични личности – това разширява нейната информираност и благоприятства научните ѝ търсения.

Оценка на научните приноси. Претенцията за научни приноси е формулирана в четири пункта и може да бъде защитена.

- Създаден е обоснован синтетичен работен модел за изследване управлението на комуникациите на политически субекти в условия на криза; моделът е проверен чрез изследване – впоследствие обогатен и развит.
- Проведено е тематично проучване; даден е обоснован отговор на пет изследователски въпроса.
- Получено е ново знание и нова информация, чрез която се проверяват съществуващи изследователски схеми.
- Обосновани са препоръки за повишаване ефективността и ефикасността на управлението на комуникациите във връзка с кризи.⁵

Приносите са сферата на развитието на методологията и методиката на изследванията в специфично проблемно-тематично поле; защитени изследователски резултати чрез които научното знание се „придвижва“ напред; с ясен приложен характер (необходими промени / препоръки към ръководствата на политически субекти за повишаване качеството на управленската дейност в специфични условия).

---

³ Това е важен измерител, че най-важните цели на докторантурата са постигнати.

⁴ Бях научен ръководител и на магистърската ѝ теза, която тя защити много успешно.

⁵ Всеки от посочените резултати може да се разглежда като етапно постижение и, същевременно, като отправна точка за нови изследователски проекти.

Тези приноси са напълно достатъчни за висока положителна оценка на дисертационния труд и извършеното от г-жа З. Андонова.

Оценка на публикациите. По темата на дисертацията са представени три публикации, както следва: Андонова, З. (2014) Модели за изследване на кризи: същност, възможности и граници на приложимост. сп. "Психологични изследвания" (БАН), Vol.17/2014, сс 298-301. // Андонова, З. (...) Модели за управление на кризисна комуникация: приложимост от политически организации – ГСУ, т. .... (приета за печат) // Андонова, З. (...) Нови методи на политическа комуникация: същност, характеристики и приложимост – Сп. „Психологични изследвания“, vol. ... /... (приета за печат).

Публикациите представят значими резултати от дисертационното изследване и покриват изискванията за публикационна активност на докторанта.⁶

Авторефератът е изработен коректно и дава адекватна представа за цялостното дисертационно изследване.

Препоръки / въпроси / предложения. Като научен ръководител бях въввлечен в цялостния процес по подготовката и развитието на дисертационното изследване. На различни етапи съм формулирал различни бележки и препоръки. Голяма част от тях са взети предвид и отразени в текста.

Предвид факта, че г-жа Здравка Андонова изгражда успешна професионална кариера, препоръката ми е да продължи да работи целенасочено върху развитието на компетентността за аналитично мислене и овладяването на нови пространства при работа с езика.

Заключение. Казаното ми дава основание да направя следните изводи: дисертационният труд отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника на Софийския университет за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ.

---

⁶ Няма съмнение, че са налице още множество важни резултати, които трябва да бъдат публикувани на подходящи места.

Препоръчам на уважаемото жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ на г-жа Здравка Иванова Андонова по професионално направление 3.7. Администрация и управление (Социално управление) за дисертационния труд на тема: „УПРАВЛЕНИЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ КОМУНИКАЦИИ ПО ВРЕМЕ НА КРИЗА (на примера на политически партии в България)“. Аз ще гласувам положително.

София, 13 март 2018

Рецензент:

(проф. д.с.н. Цветан Давидков)